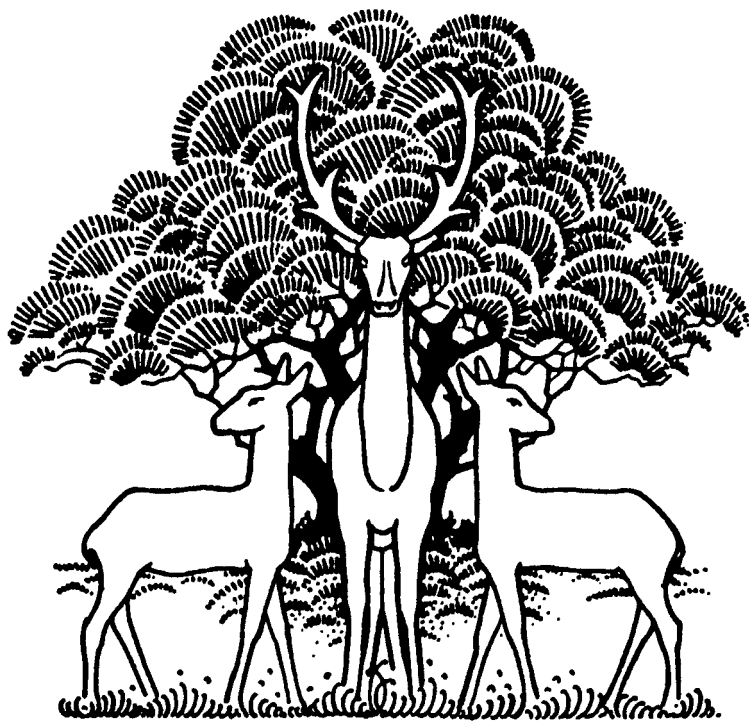

„de Schouw“

Vereniging van
Vrienden
van de
HOGE VELUWE

D E S C H O U W

Orgaan van de Vereniging van
"VRIENDEN VAN DE HOGE VELUWE"

Secretariaat: Berg en Dalweg 5, Beekbergen

Alle correspondentie voor de Redactie te richten aan:
Mevr. W. M. C. VOGELZANG - GIESKE - BALMERSTRAAT 40 - APELDOORN

Jaargang 16, No. 3

21 december 1969

WINTERSCHOUW 1969

Inhoud:

Blz.

- 43 Kerstwens
- 44 Najaars-Hoge-Veluwedag -
    Causerie J. R. J. Planta . . . . . F. H. Nauta
- 46 Operatie Visarend . . . . . Ir. J. Alexander
- 50 Recensie: "Bijdragen tot de geschiedenis van
    de Veluwe"
    door J. J. Hacke-Oudemans e. a. . . . . Redactie
- 52 Recensie: "Heidevelden en -tuinen" . . . . . Ir. H. van Tuil
- 52 A. N. W. B. - wandeling . . . . . N. Prakke-Kley
- 53 Hans Beers . . . . . Redactie
- 54 Amateur-Dia- en Filmvertoning . . . . . A. H. E.
- 55 St. Hubertusdag
- 56 Museum-nieuws
- 57 Uit de N. A. C.

WENKEN voor inzenders van kopij:

1. Gebruik voor uw kopij zo mogelijk een schrijfmachine en maak twee doorslagen. Indien dit niet mogelijk is, schrijft u dan met ballpoint en maak doorslagen via carbonpapier.
2. Gebruik brede marge en ruime interlinie.
3. Zend kopij met één doorslag in.
4. Foto's op zwart-wit glanzend papier.
5. Zend uw kopij voor de eerstvolgende Schouw in voor 10 februari 1970.

ONTWERP OMSLAG: HANS BEERS

Foto:

David van Dijk

Amsterdam

DE 43e HOGE VELUWEDAG

F. H. Nauta

Causerie door J. R. J. Planta:

"DE GROTE FAUNA VAN DE HOGE VELUWE"

"Het observeren van wild is een edele vorm van recreatie; een bezigheid, die de zintuigen scherpt, de geest verfrist en diepe verlangens bevredigt." Zo begint het voorwoord van het voortreffelijke boek "Wild zien" van de heren Langenbach en Planta. Het zien van de prachtige dia's van de heer Planta op de 43e Hoge Veluwedag heeft ons de overtuiging gegeven dat dit geen holle zinnen zijn maar althans voor wat Planta betreft, de volle waarheid.

Meer dan 200 leden van de vereniging zijn op zaterdag 25 oktober naar café "De Waldhoorn" getogen om te luisteren naar de causerie van de heer Planta, getiteld: "De grote fauna van de Hoge Veluwe". Het werd meer dan alleen de grote fauna, want ook de kleinere dieren en de planten passeerden de revue.

De voorzitter begroette de aanwezigen en gaf vervolgens de spreker het woord. Na een korte inleiding, waarbij ons de technische gegevens van zijn foto-apparatuur uit de doeken werd gedaan nam Planta ons met zijn dia's voor een tocht over de Hoge Veluwe in alle seizoenen mee. Beginnend in de wintertijd zagen wij een bonte afwisseling van plaatjes van de flora en fauna, waarbij de spreker vele interessante details van het dieren- en plantenleven belichtte. Zo hoorden we dat men aan het gewei van een edelhert niet zomaar zijn leeftijd kan zien; velen immers denken dat men maar het aantal vertakkingen behoeft te tellen om de leeftijd te weten te komen, maar een tweejarig edelhert kan al een 8- of 10-ender zijn!

Belangwekkende dingen vertelde de spreker over de moeflons, die de eerste tijd op de Hoge Veluwe moeilijkheden hadden door het te lang doorgroeien van hun hoeven: de schalen. Door het plotseling overplanten van hun oorspronkelijk leefgebied in de rotsachtige gebergtes van Luxemburg naar de zachte Veluwse bodem was de slijtage van de schalen onvoldoende. Wij wisten overigens ook niet dat een pasgeboren moeflonkalf al meteen met de moeder meegaat,

in tegenstelling tot de reekalfjes die eerst enige tijd blijven liggen in een leger.

Het is duidelijk dat je voor het maken van foto's van dieren in het wild vaak een eindeloos geduld moet hebben, maar toen we hoorden dat de heer Planta een keer van 's morgens half acht tot half een in een zelfgebouwde sneeuwwhut had doorgebracht om een mooie opname te krijgen, werden we er toch wel even koud van! Uit zijn hele betoog klonk de liefde van de spreker voor wat er om hem heen groeit en bloeit, want wat denkt U van de opmerking over de dassen op de Hoge Veluwe: "Al zie je ze niet, het is toch een prettig gevoel te weten dat ze er zijn".

Met gespannen aandacht volgden allen het verhaal van de oude dames, die een reekalfje in het veld vonden en het achter in de auto op de plaid van de hond meenamen, omdat ze dachten dat het verstoten was. Gelukkig brachten ze het bij de wildschut, die er voor zorgde dat het ten slotte weer bij de moeder terugkwam.

Uit het langdurig applaus van de toehoorders bleek wel de grote waardering van allen voor datgene wat we gehoord en gezien hadden. De voorzitter bracht hun dank onder woorden, waarna de meesten zich naar het restaurant "Rust een weinig" spoedden voor de koffietafel. Voor het stellen van vragen was er helaas geen tijd meer. In de middag werden er onder leiding van 5 deskundigen in diverse delen van het park wandelingen gemaakt.

Geen lidmaatschapskaarten meer:

Het gebruik de leden, die de contributie over het lopende verenigingsjaar hadden voldaan, een lidmaatschapskaart toe te zenden is dit jaar voor het laatst geweest. Als bewijs van betaling, ingaande 1 januari 1970, geldt de giro-afschrijving.

De Penningmeester zou het ten zeerste toejuichen als U Uw contributie voor 1970 in januari zoudt kunnen overmaken.

Hieronder nog even de contributie-bedragen:

Lid f 7,50;

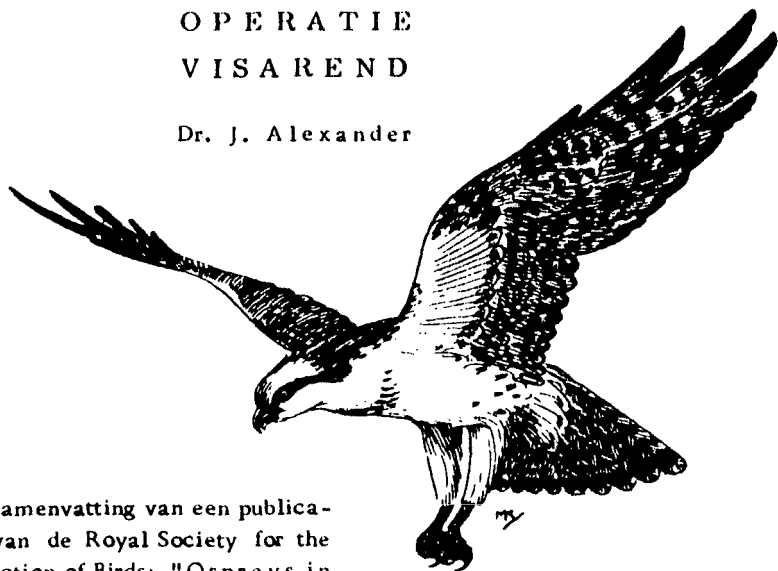
Lid + huisgenootlid f 7,50 + f 2,50;

Jeugdlid f 1,--.

De contributie kan overgemaakt worden op girorekening 951993 t. n. v. de Vereniging te Driebergen.

OPERATIE VISAREND

Dr. J. Alexander

Een samenvatting van een publicatie van de Royal Society for the Protection of Birds: "Ospreys in Speyside".

Na een onderbreking van een halve eeuw broeden weer visarenden in Schotland in de buurt van Inverness. Sinds 1959 is ieder jaar een nest of horst gebouwd, waarnaar jaarlijks ongeveer dertig duizend mensen komen kijken. "Operatie Visarend" is een klassiek voorbeeld van hoe het publiek in staat gesteld kan worden het leven van zeldzame wilde dieren in de natuur van nabij mee te maken.

De visarend onderscheidt zich van andere roofvogels doordat zijn voeding bijna uitsluitend uit vis bestaat. De horst ligt zelden ver van de visgronden en wordt bij voorkeur in een hoge boom gebouwd met een goed uitzicht naar alle kanten. In Speyside zijn de omstandigheden ideaal - vis in de vele kleine lochs of meertjes en in de rivier de Spey en vele hoge Schotse pijnbomen voor de aanleg van een horst. Visarenden bouwen ieder jaar hun horst op dezelfde plaats als er met succes gebroed is, maar waar een broedsel verstoord of gestolen is zullen zij in het algemeen niet weerkeren.

In Speyside is het lot van 24 broedsels in de tweede helft van de vorige eeuw bekend. Dertien maal zijn de eieren

weggehaald door verzamelaars, tweemaal werden de vogels verstoord. In een ander jaar werd een van de volwassen vogels door een jacht-(en visrecht-)opzichter geschoten. In acht jaren werden jongen grootgebracht.

Nadat de visarenden opgehouden waren te broeden in Speyside omstreeks de eeuwwisseling, werden ze nog af en toe op de voorjaarestrek naar Scandinavië gezien. In de vijftiger jaren werden ze met toenemende regelmaat in de omgeving opgemerkt, ook in het broedseizoen. De hoop bleef op dat de vogels weer in Speyside zouden nestelen. In 1953 waren er drie visarenden, maar een horst werd niet gezien.

In 1954 ging het gerucht dat twee jongen groot gebracht waren.

Op 29 april 1955 werd een paar waargenomen dat een horst bouwde in de top van een den bij de Zuidoever van Loch Garten. De volgende dag heeft men de vogels zien paren, maar eind mei werd de horst verlaten. Hoewel het niet bekend is of eieren gelegd waren, is het waarschijnlijk dat de eieren gestolen zijn, omdat de vogels later een "frustratie"horst gingen bouwen op een andere plaats.

In 1956 werd niet ver van de eerste horst een nieuwe gebouwd. Begin mei werden eieren gelegd die echter op 1 juni verdwenen waren. Ook nu weer werd elders een "frustratie"horst gebouwd.

In 1957 werd slechts één vogel waargenomen, die het nest bij Loch Garten ging herstellen. De overblijfselen van een geschoten tweede vogel werden in de loop van het seizoen gevonden.

Nu het duidelijk werd dat de vogels zich in Speyside probeerden te vestigen, nam de Vereniging voor Vogelbescherming in 1958 maatregelen om ze tegen verstoring te beschermen. Dat er gevaar bestond dat de eieren gestolen konden worden, werd ons duidelijk toen op de dag, dat het eerste ei gelegd was, een bekende verzamelaar bij de boom weggejaagd moest worden. In alle haast werden een paar vogelwachters verzameld om de horst te bewaken totdat versterking gevonden zou worden. We zetten zorgvuldig gecamoufleerde tenten in het bos. We wisten dat we het enige paar visarenden in het Verenigd Koninkrijk bewaakten. Een klein oncomfortabel hutje werd niet ver van de

boom gezet, van waaruit één persoon de horst kon bespielen.

We waren maar met ons vieren en moesten lange wachten maken. Hierbij zat één man in de hut en de ander lag in een tentje op 20 meter afstand te slapen. Een koordje om zijn pols verbond de slaper met de man in de hut. Vooral in het donker moesten we goed opletten, omdat dan het gevaar voor eierroof het grootst was.

De andere twee zorgden voor eten en drinken.

De eerste week was doodvermoeiend, maar gelukkig kregen we daarna meer hulp.

Op 8 mei waren de vogels begonnen de oude horst weer op te bouwen. Het eerste ei werd op 11 mei gelegd. We wisten dat het broeden gemiddeld 35 dagen duurde.

Op 3 juni werd halverwege de broedtijd onze hoop op succes verpletterd. Het was een uitzonderlijk donkere nacht met lichte motregen. De wachter kon de omtrek van de horst nauwelijks tegen de donkere lucht onderscheiden. Plotseling om half drie 's morgens sloeg de visarendalarm en verliet de horst. Tegelijk was de vage gestalte van een man te zien die in de boom klom. Met een ruk werd de tweede wachter gewekt en beiden strompelden over de moerassige ondergrond naar de boom. Maar voor ze er waren, was de gestalte uit de boom gesprongen en had zich in het donker uit de voeten gemaakt. Een verbrijzeld ei lag op de grond; het bevatte een gedeeltelijk ontwikkeld embryo. Eén wachter klom in de boom en kon 2 eieren onderscheiden. De logische gevolgtrekking was dat de vogel 3 eieren - een normaal legsel - had gelegd. Nog niet alles leek verloren. Terwijl met alle wachters uit het basiskamp de omgeving werd afgezocht, keerde de visarend terug op de horst. Zij was onrustig en broedde nooit langer dan een paar minuten achter elkaar. We keken de hele dag met bezorgdheid naar haar. De volgende dag begonnen we te vermoeden dat er iets niet in orde was met de eieren. Onze grootste angst werd werkelijkheid toen we in de boom klommen: in de horst lagen 2 kippeëieren die met bruine schoensmeer aangestipt waren om het legsel van de visarend na te bootsen.

De vogels begonnen in een hoge den aan de Oostzijde van Loch Garten een "frustratie"horst te maken, maar gaven het spoedig op en verlieten de omgeving.

Maar naar deze nu algemeen bekende boom zouden ze terugkeren in 1959 en de volgende jaren om met succes te nestelen.

Het nieuws van de ram bij de visarenden kwam op de voorpagina's en deze publiciteit bracht vele problemen met zich mee.

In 1959 begonnen de vogels weer te bouwen. We zaagden alle onderste takken af en beschermden de boom met een ondoordringbare hoop prikkeldraad. Er werd een blokhut zo dicht mogelijk in de buurt gezet, waarheen een "overdekt" pad leidde.

Een oproep voor amateurwachters had overweldigend succes, zodat we nu in ploegendienst de wacht konden houden. In de buurt van een boerderij werd het basiskamp gevestigd.

Het was duidelijk dat we de vogels nu niet alleen tegen eierverzamelaars maar ook tegen over-enthousiaste vogelliefhebbers moesten gaan beschermen.

De vreugde was groot toen het mannetje terugkeerde op 18 april en het vrouwtje op 22 april. Ze begonnen hun nest meteen te bouwen en een 24-uurs wacht begon, toen op 1 mei het broedsel was gelegd. De nachtwacht was altijd het spannendst. Het werd ons makkelijk gemaakt toen de BBC een parabolische reflector-microfoon ter beschikking stelde. Deze werd aan de voet van de boom gezet en was zogenoemd gevoelig, dat we het vrouwtje de eieren konden horen keren. Men werd zeer opgewonden toen op 4 juni vreemde een-drachtige geluidjes te beluisteren waren. Maar het duurde nog tot 8 juni tot we de eerste hoge kreetjes van een jong hoorden. Het was een geweldige voldoening voor het toegewijde bewakers-team. Maar een nieuw karwei moest worden aangepakt - het optreden als gids voor het publiek.

Omdat de vogels nu geheel gewend waren aan de wachters, die het turfpad van de parkeerplaats naar de hut op en neer liepen, durfden we een riskant besluit te nemen: we zouden het publiek toe staan naar de waarnemingspost te komen om de vogels op hun horst op veilige afstand te bekijken met behulp van een machtige verrekijker.

Het experiment slaagde. Er is geen misbruik van de faciliteiten gemaakt en in het eerste jaar kwamen 14.000 bezoekers kijken in de 6 weken die nog restten van de broedtijd.

De visarenden hebben er geen last van gehad en gedroegen zich normaal.

De kosten van deze opzet moeten door de bijdragen van het publiek gedragen worden. De wachters in de blokhut maakten verslagen van het gedrag van de vogels van 's morgens vroeg tot 's avonds laat, iedere dag van midden april tot in augustus. Dit heeft zeer belangrijke gegevens verschaft. Op 2 augustus verliet het eerste jong de horst en binnen 2 dagen hadden alle 3 jongen gevlogen. Midden augustus verlieten de vogels de omgeving.

De volgende jaren speelde zich hetzelfde af. Alleen in 1963 was er geen succes. In één van de zwaarste stormen werd het vrouwtje met eieren en al van het nest geblazen.

In 1968 hebben 37.500 bezoekers de waarnemingspost bezocht. Ten minste twee andere paren nestelen nu ook in Schotland. In samenwerking met de landeigenaars worden de horstplaatsen geheim gehouden.

"Operatie Visarend" verschaft vogelliefhebbers gelegenheid de vogels op veilige afstand te bekijken en leidt de aandacht af van andere nestelende paartjes.

Hoewel nietregelmatig, komt het voor dat medio/eind augustus-begin september visarenden op de Hoge Veluwe bij de vijver van het St. Hubertus-slot worden waargenomen.

Onlangs is verschenen bij Uitgeverij
G. F. Callenbach N.V. te Nijkerk:

"BIJDRAGEN TOT DE GESCHIEDENIS VAN DE VELUWE"

door J.J. Hacke-Oudemans e.a.

Met groot genoegen kondigen wij deze uitgave aan. Temeer omdat mevrouw Hacke-Oudemans jarenlang bestuurslid van onze Vereniging geweest is, met als speciale taak de redactie van "De Schouw".

Het is een waardevolle uitgave geworden, in het bijzonder voor de velen wier belangstelling voor de Veluwe verder reikt dan het landschappelijk schoon, waaronder wij zeker onze leden rekenen.

Dit unieke boek houdt zich o.m. bezig met een aantal historische, sociale, bosbouwkundige en planologische aspecten.

Copyright W. C. C. - Apeldoorn
F. J. Bastin

Dr. Th. C. Oudemans van het landgoed
"De Schovenhorst" in Putten overhandig-
de H. K. H. Prinses Margriet op het Paleis
Het Loo het eerste exemplaar van het boek

ten. Ook op geologisch
terrein verstrekt het ve-
le gegevens die U zullen interesseren. Het bevat bovendien
een bijdrage over de geschiedenis van het Putterbos, een
verhandeling over het "Recht van de Jagt op de Veluwen",
een syllabus van een excursie naar Schovenhorst en het
Sprielderbos, een artikel over bosreservaten in Speulder-
en Sprielderbos, enz.

De omvang van het boek is 368 blz., met 50 illustraties, 30
kaarten op groot formaat en 4 uitslaande platen.

De prijs bedraagt, in fraaie band, f 95, --.

Wij bevelen deze uitgave zeer warm aan bij onze leden en
verdere belangstellenden.

Bij vele boekhandels op de Veluwe is "Bijdragen tot de ge-
schiedenis van de Veluwe" voorradig; U kunt ook bestellen
bij de uitgever.

HEIDEVELDEN EN -TUINEN

Ir. H. van Tuil

In het vorig jaar verscheen in het tijdschrift van de Kon. Ned. Heidemaatschappij een serie artikelen over heideterreinen; in een uitvoerige bijdrage behandelt Ir. P.H.M. Tromp de "Aanleg, regeneratie en onderhoud van heidevelden en -tuinen", terwijl Dr. Ir. G. Sissingh (Staatsbosbeheer) en H. F. H. Blankwaardt (Itbon) aandacht wijden aan "Het ontstaan en vergaan van onze heidevelden" c.q. aan "De heidekever".

De Heidemaatschappij heeft er m.i. goed aan gedaan deze interessante artikelen in een boekje te bundelen en tegen de matige prijs van f 1, -- beschikbaar te stellen.

Liefhebbers van heidetuinen - en dat zijn er tegenwoordig vele - en verder allen, die geïnteresseerd zijn in onze mooie heidevlakten, kan ik de aanschaffing van het boekje ten zeerste aanbevelen.

A. N. W. B.-WANDELING OVER DE HOGE VELUWE

N. Prakke - Kley

Op een van de mooie weekends, deze zomer, organiseerde de A. N. W. B. een wandeling over de Hoge Veluwe.

Er waren drie wandelingen beschreven, ter aanvulling soms gemarkeerd door pijlen. Eén van 8 km, één van 14 km en één van 20 km. Bovendien werden de wandelingen ook in omgekeerde richting gelopen, zodat de vele wandelaars in 6 groepen werden verdeeld.

Er was een foto-wedstrijd aan verbonden. Bij de A. N. W. B.-wandeling in het komende jaar zullen de prijzen worden uitgereikt.

Tijdens de wandeling kwamen we in de eikelkamp heel wat zwijnen tegen, al snuffelend met hun lange snuit naar iets lekkers.

Hoewel rammelend van de honger stopte ik maar gauw mijn krentenbol weer weg. Stel je voor, dat ze het roken en er zo één, zo'n grote, op mij af zou komen. Andere mensen gooiden juist brood voor ze neer om ze beter te kunnen fo-

tograferen. Maar ik vind het maar gevaarlijk zo'n lange snuit in je buurt.

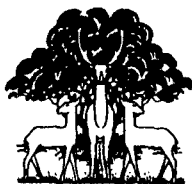
Het rustpunt, die dag, was de Koperen Kop.

Daar waren een paar tentjes opgesteld, geflankeerd door prachtige foto's van de foto-werkgroep en aantrekkelijk gemaakt met uitgaven van de "Vrienden van de Hoge Veluwe". Met vrijwillige medewerking van zeer enthousiaste leden zijn er gedurende die twee dagen ongeveer 400 exemplaren verkocht van de mooie Schouws die nog over waren van de Speciale Hoge Veluwedag.

Ook mochten we ons verheugen op 30 nieuwe leden, wat mede aanleiding gaf tot de grote opkomst voor de Hoge Veluwedag van 25 oktober.

H A N S   B E E R S

Al jarenlang staat er op de tweede bladzijde van de Schouw: Ontwerp omslag: Hans Beers.

Wat zegt deze naam nog aan onze leden? Waarschijnlijk alleen bekend aan een paar zeer oud-getrouwen, die bij de oprichting

van de Schouw meegemaakt hebben, dat hij de omslag ontwierp.

Welnu, Hans Beers is nog springlevend.

Toen ik hem opzocht in zijn huis in Epe deed hij vrolijk de deur open en keken een paar sprankelend bruine ogen mij aan.

Hij is artiest, een echte schilder met alle hulpmiddelen, die er zijn om zijn gaven weer te geven. Olieverf, aquarel, ex-libris lithografieën enz.

Het liefst werkt hij in en met de natuur en heeft daarom ook indertijd voor de Schouw gewerkt, omdat de "Vrienden" vrienden van de natuur zijn.

Mijn vraag of aan de omslag iets kon worden gemoderniseerd, heeft hij beantwoord met nieuwe ontwerpen. Maar al overwegende bleek ons de oude omslag de geslaagde en alles wat men eraan zou kunnen veranderen trekt het ontwerp uit het verband.

Een nieuwe omslag maken is niet zo eenvoudig, en voorlopig houden wij het bij het oude.

Redactie.

AMATEUR-DIA- EN FILMVERTONING

een lid dia - en filmvrienden

Zo was dan 1 november de dag weer aangebroken, waarop de toegewijde vrienden van deze Amateur-Dia- en Filmclub weer bijeen waren, ditmaal aan de andere kant van de Hoge Veluwe, nl. in Hoenderloo, om ons allen mee te laten genieten van de schoonheid en de rust van de natuur. In vorige verslagen lees ik het woord: "Camera-jagers", maar op deze dag kwam weer duidelijk naar voren hoeveel geduld er nodig is om een stukje "levende" natuur vast te leggen. Een mooie boom blijft wel geduldig wachten, maar de ons getoonde bruine kiekendief met kroost vindt het nodig het geduld van de observeerder op hoge proef te stellen; het succes was echter de moeite waard. Ditzelfde geldt ook voor de bijzonder mooie diaserie met geluidsband, waarvan de Heren J. v. d. Schoor en G. van Kleef ons lieten genieten en waar niet alleen een groot geduld, maar ook een open oog voor alles wat leeft en bloeit op de Hoge Veluwe naar voren kwam.

Verheugend voor het werk van onze leden was toch wel, dat na beëindigen van de geboden onderdelen, er eerst een stilte was alvorens een hartelijk gemeend applaus van de vele aanwezigen losbarstte.

Met hetzelfde enthousiasme als voor de voorafgaande 9 jaren gaan wij het 2e lustrum van de Dia-filmclub tegemoet, een lustrum dat een extra feestelijk karakter zal dragen en waarnaar wij nu reeds allen verlangend uit zien. Moge de belangstelling voor dit lustrum nog groter zijn dan die op 1 november 1969.

Een zeer geanimeerde, echte jachtmaaltijd besloot deze prettige dag.

ST. HUBERTUSDAG

3 november

Na de morgenspraak der jagers op de Pampel werd met hoorngeschal de viering van St. Hubertusdag geopend. U kent toch de legende van de bescher-

heilige der jacht?

Hij werd in 650 als zoon van een Frankisch Hertog in Cas-cogne geboren. Hij was een verwoed jager en ging zelfs een keer op Goede Vrijdag op jacht.

Op die dag verscheen hem in het bos een groot wit hert met een kruis tussen de geweistangen en riep hem toe, dat hij zijn zondig leven moest beteren. Meteen was de verschijning verdwenen en Hubert bekeerde zich en werd kluizenaar en later Bisschop van Luik.

Op deze gedenkwaardige dag nu is het gewoonte op de Hoge Veluwe, dat de verschillende werkgroepen en gilden hun donatie aan het bestuur aanbieden.

De Heer H. J. E. van Beuningen, Jagermeester op de Hoge Veluwe, overhandigde de enveloppe met veel woorden van dank aan de directie met haar medewerkers.

"Het speet hem", zo zei hij, "dat dit jaar de Heer A. van Heek had af laten zeggen. Hij was de oudste jager, maar ook de echte oeroude jager, die met veel traditie en vol overgave voor de jacht altijd aanwezig was geweest."

Ook de Heer Lieftink, hoofdwildschut zal zich thuis wel verbeten hebben, dat hij na zijn ziekte nog niet aan het werk mocht en helaas deze dag moest missen.

Ondertussen zijn we blij dat hij alweer zo ver beter is en we hopen hem gauw weer op zijn plaats terug te zien.

De Heer Strijland met zijn jachtvogel op de hand sprak ook woorden van dank, vooral voor het gebruik van de hut, die ieder jaar weer verbeterd wordt.

Tot onze grote spijt misten we Dr. Berkhout, voorzitter van de fotowerkgroep. Sinds kort is zijn vrouw overleden. Zij beiden kwamen altijd trouw op de Hubertusdag.

De Heer Verdonk nam voor hem waar en beloofde medewerking aan het poëtisch boekje, het pocket-boek over de Hoge Veluwe, dat binnenkort zal verschijnen.

RJKSMUSEUM KRÖLLER-MÜLLER

In de wintermaanden zullen in de zalen bij de aula onder meer de recente aanwinsten worden geëxposeerd, zoals van

John McCracken: Room in Paris, fiberglas, hout, 1967

Sergio de Camargo: Reliëf, hout, 1969 en van Louise Nevelson: Transparent Sculpture, 5, plexiglas, 1967

Met enkele belangrijke bruiklenen die het museum ontving, nl. van Museum Boymans-Van Beuningen,

het houten reliëf Rain Forest Wall 1967 van Louise Nevelson

en van Gert Jan Visser:

een grote metalen sculptuur van Robert Morris Wall to floor piece, 1967 en twee metalen constructies van Sol Le Witt 9 square piece A, 1967 en 9 square piece C

krijgt men in deze zalen een duidelijk beeld van de ontwikkeling der nieuwste constructivistische kunst in Amerika en de optisch-kinetische kunst in Frankrijk.

Het beeldenpark werd (in principe) op 3 november gesloten, maar zal bij mooi weer op verzoek toegankelijk blijven ook al zullen dan verschillende beelden ingepakt of opgeborgen zijn.

Op 1 november was de stand van het bezoekersaantal in 1969: 276.500 - door de gezamenlijke entree van park en museum hebben zeer veel mensen aarzelloos de beruchte (maar misschien fictieve) Museum-Drempel overschreden.

Ook de grote belangstelling, niet alleen van jongeren, voor het Schönberg-concert heeft o. i. aangetoond dat deze Drempel eerder door ambtelijke instanties dan door the men in the street-zelf gevreesd (en geconstrueerd) worden.

In november werd het Krölller-Müller Museum verrijkt met

een bronzen reliëf van de Tsjechische beeldhouwer Oto Gutfreund (1889-1927).

Dit reliëfportret van de vader van Gutfreund toont duidelijk de invloeden van het analytisch cubisme van Picasso en Braque, dat Gutfreund van nabij meemaakte, toen hij van 1909-1910 in Parijs op het atelier van Bourdelle werkte.

Wij lazten in de N. A. C.:

ZWIJNEN BEZORGEN VROUW
EEN ANGSTIG AVONTUUR

Zijn de wilde zwijnen op de Veluwe nog wel wild? "Nou, en of", zei gistermiddag een vrouw uit Haarlem. Even te voren had ze op de Oude Elspeterweg in het Kroondomein een avontuur met enkele zwijnen meegemaakt. De Haarlemse was met haar man bezig bosbessen te plukken toen plotse-ling 3 zwijnen uit de varens kwamen.

Mevrouw slaakte een door merg en been dringende gil en zette het onmiddellijk op een lopen. Helaas struikelde ze tijdens de vlucht over wat dode takken, waarna ze languit in de ruigte viel. Daardoor kregen de zwijnen een niet on- aanzienlijke voorsprong.

Haar man was er echter ook nog. Die vertelde nieuwsgie- rige vakantiegangers, die toevallig passeerden, hoe hij zijn leven had gewaagd toen hij het grootste zwijn met een eind hout had tegengehouden. Zijn vrouw kreeg toen de kans weer in de benen te komen en naar de auto te hollen. Zij was echter zo geschrokken, dat ze de bus met bosbes- sen had laten vallen.

Die bus is later door een van de omstanders gevonden. Maar toen waren de Haarlemmers al vertrokken. De man heeft de bosbessen - ongeveer een pond - maar mee naar huis genomen. De "wilde" zwijnen, die nog eens terugkwa- men, kregen van hem een pepermuntje.

In Haarlem zal nu wel worden verteld, dat het in de bossen bij Apeldoorn levensgevaarlijk is.

In de jl. Herfst-Schouw heeft U het auteursregister, samengesteld door Dr. J. de Bloeme, over de inhoud van jaargang 1968 aangetroffen. Wegens plaatsgebrek moest het zaken-register over dezelfde jaargang achterwege blijven. Dit zal echter geplaatst worden in één der Schouws in het komende jaar.

*

REGISTER

Het register, dat dr. De Bloeme heeft samengesteld over de eerste 10 jaargangen van "de Schouw", komt deze maand gereed.

De leden, die dit register hebben aangevraagd, zullen het medio januari 1970 ontvangen.

Kosten ca. f 1,75.

Men kan het register alsnog bestellen bij het secretariaat.

VERENIGING VAN "VRIENDEN VAN DE HOGE VELUWE"

Uit de Statuten:

Art. 2. De vereniging beoogt het aankweken van een hechte band onder hen, die belang stellen in de Stichting "Het Nationale Park de Hoge Veluwe", gevestigd te 's-Gravenhage, alsmede het bijstaan van het bestuur van die Stichting in het verwezenlijken van de doeleinden, die het krachtens de grondregelen van die Stichting heeft na te streven.

Art. 3. 1. De vereniging tracht haar doel te bereiken door in nauwe samenwerking met het dagelijks bestuur van de Stichting "Het Nationale Park de Hoge Veluwe"

- a. in brede kring belangstelling te wekken voor "Het Nationale Park de Hoge Veluwe" door het stimuleren van het bezoek aan dit park;
- b. het organiseren van één of meer "Hoge-Veluwedagen" per jaar;
- c. het vormen van werkgroepen uit en in bijzondere gevallen mede buiten haar leden, ter bestudering van bepaalde onderdelen, mogelijkheden en belangen van "Het Nationale Park de Hoge Veluwe";
- d. het dienen van advies en/of het doen van voorstellen aan het dagelijks bestuur voornoemd;

BESTUUR:

Jhr. W.H. de Beaufort, Maarn, Ere-Voorzitter

D.A. Kramer, Hoenderloo, Voorzitter

C.W. van Calcar, Secretaris, Berg en Dalweg 5, Beekbergen, tel. 05766-1500

Mr. Ph. Mees, Rotterdam/Hoenderloo, Penningmeester

Leden:

Drs. J.A.F. Roden, burgemeester van Arnhem

Mr. A.L. des Tombe, burgemeester van Apeldoorn

J. Slot, burgemeester van Ede

Mej. J.J.M.H. Oudemans, Amsterdam

Ir. J.H. van Tuil, Hoenderloo

Ir. J.J. Alexander, Dieren

N.F.A.M. ten Horn, Nijmegen

Adviserende leden:

Drs. R.W. Oxenaar, Directeur Rijksmuseum Kröller-Müller, Otterlo

Ir. H. van Medenbarg de Rooy, Dir. Nat. Park de Hoge Veluwe, Hoenderloo

REDACTIE "DE SCHOUW":

Mevr. E.H. Prakke-Kley, Oosterbeek

F.H. Nauta, Alphen aan den Rijn

B.E. Schäffner, Duiven

Secretaresse:

Mevr. W.M.C. Vogelzang-Gieske

Apeldoorn, Balmerstraat 40

telefoon 05760-18705

De minimum-contributie bedraagt f 7,50 voor gewone leden; voor huisgenoten van leden f 2,50. Voor jeugdleden f 1,00. Organisaties en verenigingen kunnen als zodanig lid worden voor ten minste f 10,00 per jaar. "De Schouw" wordt U gratis toegezonden. Contributies dienen overgemaakt te worden aan De Ver. van Vrienden van De Hoge Veluwe, giro 951993 te Driebergen.

